

Oponentský posudek k bakalářské práci

Téma: Harmonizace rodinných a pracovních rolí a návrat na trh práce v rámci projektu Attavena, o.p.s

Autorka: Libuše Bouchnerová

Rok: 2010

Vysoká škola: Evangelická teologická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Vedoucí práce: PaedDr. Marie Vorlová

Oponent: Mgr. Iva Poláčková

Autorka si za téma své bakalářské práce zvolila problematiku harmonizace rodinného a pracovního života a aspekty návratu do zaměstnání po ukončení mateřské a rodičovské dovolené. Toto téma je zvoleno vhodně, protože jedním z cílů rodinné politiky v ČR je podpora sladění rodičovského a profesního života.

Práce je rozdělena do šesti kapitol a dále do podkapitol. Obsahuje teoretickou a praktickou část (realizovanou metodou polostrukturovaného rozhovoru). Jako cíle své práce si studentka stanovila zhodnocení projektu v konkrétním zařízení, tzn. do jaké míry projekt plní své cíle při podpoře začlenění (nebo znovuzачlenění) osob pečujících o malé děti na trh práce. A dále se pokusila zjistit, s jakými obtížemi se potýkají účastníci tohoto projektu.

První kapitola bakalářské práce je věnována pojmu rodina. Kapitola je teoretickým úvodem do problematiky. Autorka se zde zabývá definicí a funkcemi rodiny. Dále nastiňuje problematiku změn v rodině v průběhu času. Zde chybí podrobnější popis problému. Studentka podkapitolu 1.2 na str. 11 uvádí „...*Vnitřní fungování a přístup k rodině doznal v průběhu času řadu změn...*“ Nicméně už nepopisuje, v důsledku čeho ke změnám v rodině, jejím významu, fungování a vnímání rolí jednotlivých členů došlo. Historické souvislosti jsou významným prvkem, v jejichž kontextu se v průběhu desítek let formovala současná podoba a opatření rodinné politiky. Zde by bylo na místě uvést nejvýznamnější změny, kterých doznala rodina na konci 19. století a v průběhu století 20. (např. vliv industrializace a urbanizace na rozpad tradiční venkovské rodiny – často vícegenerační, zúžení příbuzenského systému, zaměstnanost žen apod.).

Druhá kapitola s názvem Harmonizace rodinných a pracovních povinností se snaží objasnit, proč je důležité skloubit rodinné a pracovní povinnosti, a to s ohledem na potřeby žen i mužů. Podkapitola 2.1 pojednává o nástrojích rodinné politiky. Toto téma je velmi obsáhlé, proto nelze předpokládat, že by se jím autorka zabývala jako tématem primárním. Snažila se o nastínění základních faktů a hlavních „myšlenek“ rodinné politiky, nicméně na mnoha místech se jí toto nepodařilo. Práce by si zasloužila jasný, stručný, přesto vypovídající přehled o systému podpory rodin v České republice. Autorka

zde vágně vysvětluje princip testovaných a netestovaných dávek státní sociální podpory. Zmiňuje tzv. úsporný balíček MPSV, ale již nevysvětluje, co to znamená a jakým způsobem se to např. těchto dávek dotýká. Je velmi nepřesné u peněžité pomoci v mateřství uvádět, že „...Pokud byla studentkou, nezaměstnaná, nebo podnikatelka a nebyla plátcem pojištění, nevznikne jí nárok na PPM, ale přísluší jí automaticky rodičovský příspěvek...“(str. 19). Co v tomto případě znamená „automaticky“? Dále volně přebíhá mezi dávkami státní sociální podpory k úpravě mateřské a rodičovské dovolené. Směšuje dohromady pojmy jako je rodičovská dovolená a rodičovský příspěvek (str. 19, odst. 2 a 3). Dále je na str. 19 uvedeno, že žena, která chce pobírat rodičovský příspěvek, může zvolit mezi třemi variantami a že tzv. rychlé čerpání „...volí většinou ty ženy, které se nechtějí vzdát své kariéry...“ Má na tuto variantu nárok každá žena, která chce pobírat tuto dávku?

Dále v této kapitole studentka popisuje systém předškolní péče o děti v ČR, vč. jeho nedostatků, alternativní formy péče, stručně se zmiňuje o tzv. Prorodinném balíčku. Otázkou zůstává, jaký dopad na realizaci těchto opatření bude mít současná vláda a jaké budou při prosazování její priority.

Studentka se ve třetí kapitole zabývá postavením žen a mužů na trhu práce, přičemž se zabývá otázkami genderových předsudků, dělbu práce mezi rodiči a tím, že otec může být na mateřské nebo rodičovské dovolené. Studentka ani neopomíjí význam svépomocného řešení v rámci širší rodiny a také zmiňuje flexibilní formy zaměstnání, které jsou rovněž uváděny jako možnost řešení v rámci Prorodinného balíčku MPSV. Třetí kapitolu autorka vhodně uzavírá popisem vzdělávání a rozvíjení znalostí během mateřské a rodičovské dovolené.

Čtvrtá kapitola navazuje na předchozí kapitolu, kde studentka popisuje konkrétní projekt obecně prospěšné společnosti Attavena s názvem „V práci jako doma“. V podkapitole 4.2 autorka seznamuje s cílovou skupinou projektu, kterou jsou primárně rodiče na mateřské nebo rodičovské dovolené. Cílem zmiňovaného projektu je především podpora souladu rodinného a pracovního života a návratu na trh práce. Jako hlavní prostředek vedoucí k naplňování cílů je zmiňována výuka na PC, vzdělávání v oblasti podnikání, komunikační dovednosti, posílení sebedůvěry a motivace účastníků kurzů apod., to vše s ohledem na soulad péče o rodinu a práce.

Celkově je teoretická část hodně zaměřena na harmonizaci profesního a rodinného života, avšak samotný projekt, který autorka popisuje, je určen spíše těm rodičům, jejichž schopnosti a dovednosti během let celodenní péče o dítě oslabily a potřebují podporu při návratu na trh práce. Samotné sladění práce a péče o rodinu, které je velmi specifické a zahrnuje všechny aspekty, které autorka popisuje v teoretické části (např. dělba práce mezi rodiči, zajištění hlídání při práci na směny apod.) však neřeší.

Pátá kapitola zahrnuje výzkum, jehož cíle jsou spíše evaluací projektu. Autorka se především snažila zjistit, jakým přínosem pro absolventy byly kurzy, jaká byla jejich motivace kurzy absolvovat, jaká měli očekávání. Otázky byly voleny otevřené a uzavřené. V první části výzkumu se studentka věnovala charakteristice cílové skupiny, tzn. věk dotazovaných, počet dětí, trvalé bydliště, nejvyšší dosažené vzdělání, zaměstnání před MD nebo RD apod. Další otázky směřovaly na problémy a potřeby žen (otců) s malými dětmi. Dotazování problémy pojmenovaly a následně se jich autorka ptala na možná řešení, která by jim situaci usnadnila. Z výzkumu vyplývá, že největším přínosem daného projektu je spíše sdílení nových informací a navázání nových sociálních vazeb a z praktických dovedností pak základní ovládnutí PC, což jsou pozitivní aspekty vedoucí k posílení sebedůvěry a komunikačních dovedností, ale samy o sobě nevedou k harmonizaci profesního a rodinného života. Zajímavé by bylo provedení stejné analýzy např. podle dosaženého stupně vzdělání ve vztahu ke konkrétním potřebám a požadavkům na kurz.

Autorka využívá jen některých dostupných zdrojů k dané problematice, přesto po redakční stránce práce splňuje formální požadavky. Teoretický text obsahuje celou řadu nepřesností a praktická část je shrnutím konkrétního projektu. Bylo by dobré tyto závěry zevšeobecnit, aby byly dále aplikovatelné v praxi a byly inspirací při zavádění nových prorodinných opatření vedoucích ke sladění rodinného a profesního života. Tuto bakalářskou práci doporučuji k obhajobě a po úspěšném obhájení navrhuji hodnocení uspokojivě (D).

Otázka k obhajobě: Jaká společenská opatření lze doporučit v zájmu lepšího skloubení pracovní činnosti a péče o rodinu?

V Praze dne 26. srpna 2010

Mgr. Iva Poláčková